

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

висловлення прислів'ями та картинками у Power Point, які на їхню думку, певною мірою вказують на педагогічну компетентність викладачів у вищих навчальних закладах США.

Рейтинг оцінювання педагогічної компетентності викладачів США використовується адміністрацією ВНЗ для розв'язання службових питань педагога щодо надання йому різного виду заохочень чи покарань або продовження контракту. Тому у вищих навчальних закладах США постійно вдосконалюються вимоги щодо оцінювання педагогічної компетентності викладачів, а інформація на веб-сайтах Інтернету широко використовується у навчальному процесі.

1. Кудин В.А. Средства массовой информации и профессиональное образование (философско-педагогический аспект исследования) / АПНУ ИПИППО. – К.: НТУ ХПИ, 2002. – 206 с. – Библиогр: С. 205 – 206.

2. President Bush G.W. "When it comes to the education of our children... failure is not an option". <http://www.ed.gov.us> – 2000. – P. 1 – 4.

3. Helterbran V.R. The ideal professor: student perceptions of effective instructor practices, attitudes, and skills / Education, 2008. – V. 129. – №1. – P. 125 – 138.

4. Davison E. And Price J. How do we rate? An evaluation of online student evaluations // Assessment & Evaluation in Higher Education, February 2009. – Vol. 34. – № 1. – P. 51 – 65.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2011

УДК 338.534

Віктор Мадзігон, кандидат педагогічних наук,

науковий співробітник лабораторії трудової підготовки і політехнічної творчості НАПН України,
м. Київ

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

У статті висвітлюється актуальна проблема необхідності на сучасному етапі підготовки підприємців в системі неперервної економічної освіти, розкрито питання аналізу розвитку малих підприємницьких структур як одного із напрямів економіки, організації виробництва.

Ключові слова: підприємництво, підприємець, виробництво, прибуток, ризик, ринок, бізнес, аналіз.

Табл. 2. Літ. 19.

Актуальність проблеми. Уява про підприємництво формувалася протягом тривалого часу еволюції і змінювалася залежно від рівня продуктивних сил, відносин власності, поширення в суспільстві певних форм організації виробництва. Кожний виток розвитку суспільства істотно доповнював зміст підприємництва новими гранями, суттєво збагачуючи його, факторами виробництва до яких відносять: земля, праця та капітал [2].

Земля – потрібна не тільки в сільському господарстві, на ній розміщують фабричні будівлі та інші споруди. Крім того економісти зараховують до цього фактора всі необхідні для виробництва природні ресурси, воду, повітря і той природний матеріал, який піддається переробці (його називають сировиною).

Фактор виробництва "праця" включає всіх працівників, у тому числі інженерів і керівників. Під капіталом, або засобами виробництва, розуміють такі виробничі ресурси, як будівлі, споруди, верстати, машини і т. ін., тобто всі блага, які створені людьми для того, щоб виробляти інші

блага. Результат виробництва називається продуктом.

Праця – як фактор виробництва охоплює людські ресурси: фізичні та розумові здібності, освітній та професійний рівень, виробничий досвід фахівців, зайнятих у виробництві.

Капітал – як фактор виробництва є майном (засобами виробництва), що належить підприємцям або іншим власникам і використовується в процесі створення товарів та послуг.

Крім трьох основних факторів виробництва – землі, праці, та капіталу, є особливий, четвертий фактор: здатність до підприємництва. Він набуває матеріального втілення лише у кінцевих результатах виробництва – у доході, який отримує підприємець. Роль здатності до підприємництва надзвичайно важлива. Для того щоб якась справа (бізнес) була започаткована, хтось має виявити ініціативу, відшукати незадоволену потребу, придбати засоби виробництва, найняти людей, щоб розпочате виробництво діяло і розвивалося, його необхідно щодня організовувати.

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Здатність до підприємництва є рідкісним талантом, яким володіє незначна частина людей. Вчені вважають, що лише 5–7% населення країни мають природну здатність до підприємництва. Якщо врахувати те, що не всі, хто має цей талант від природи, правильно обирають свою професійну кар'єру, здобувають необхідну освіту, то зрозуміло, чому справжні підприємці є багатством нації, як відзначає П.Б. Левін [11].

Щоб збільшити і розширити це багатство слід проводити широку економічну освіту починаючи із загальноосвітньої школи, професійно-технічного училища та ВНЗ, щоб підготувати учнівську та студентську молодь до будь якої діяльності, яка в кінцевому наслідку буде виражатися як підприємницька здібність, ініціатива, вміння творити нове прогресивне, щоб насичувати ринок добрими товарами [3].

Аналіз останніх публікацій. Даній проблемі присвячено і випущено друком у світ значну кількість науково-методичної літератури, яка висвітлює питання підприємництва як напрям людської діяльності, до них слід віднести роботи З. Варналій, В. Сизоненко [2], М.В. Вачевський [3], С.А. Давимука [7], М.М. Єрмошенко [8], В.М. Ковальчук [9], І.Р.Михасюк, І. Бернацький [13], В.М. Мадзігон, [15], В.В. Мадзігон, [16, 17, 18], М.І. Маниліч, І.В. Губатюк [14], С.В. Мочерний [18], Я.Д. Плоткін, А.В. Дубодєлова [19] та інші автори, роботи яких використовуються в навчальному процесі.

Мета статті. Дослідити необхідність вивчення підприємницької діяльності у процесі безперервної економічної освіти, починаючи із загальноосвітньої школи, професійно-навчального закладу та ВНЗ де випускник ВНЗ зможе отримати поступово високий рівень якості освіти та належний рівень професійних компетентностей як цього вимагають нормативи щодо Болонського процесу довгострокової політики, спрямованої на розвиток суспільства, подальшого процвітання держави та перспективи розвитку людського потенціалу [12].

Вклад основного матеріалу. Необхідно пам'ятати, що Ст. 42 Конституції України передбачає, що “кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не забороняється Законом”. До ведення підприємницької діяльності не допускаються такі категорії громадян: військовослужбовці, службові особи суду, прокуратури, державної безпеки, внутрішніх справ, а також органів державної влади [1].

Підприємництво проявляється у різних сферах бізнесу, в поняття якого входять будь-яка справа, купівля, комерційне чи виробниче підприємство,

комерційна практика або політика окремого підприємця чи цілої фірми, що ґрунтуються на відповідно складених принципах, свободі підприємницької діяльності, у рамках існуючого правового поля, яке суспільство прийняло для забезпечення максимальної свободи підприємництва, а саме:

Матеріальна зацікавленість є одним із рушійних факторів підприємницької діяльності. В основному заради цього і організовується бізнес і розширюються його масштаби. Діалектика товарного виробництва така, що господарюючий суб'єкт, переслідуючи власні інтереси, в той же час, у кінцевому рахунку, невидимою рукою скеровується на досягнення суспільних цілей, працює на суспільство. Наприклад, Г. Форд зайнявся виробництвом автомобілів не з благодійних прагнень, але, переслідуючи особисту вигоду, він створив автомобільну імперію, продукція якої заповонила весь світ і багато в чому змінила господарство [18].

До основних ознак підприємництва належить, в першу чергу **самостійність і незалежність** господарських суб'єктів. Кожен, хто має відповідне бажання і грошові кошти, може організувати власне виробництво (індивідуальне чи колективне), яке спирається на певну форму власності. Засоби виробництва і робоча сила купуються на ринку. Що, як і скільки виробляти, у кого купувати, кому і по якій ціні продавати – все це підприємець вирішує самостійно, виходячи з економічної вигоди і ринкової кон'юнктури [6].

Незалежність як базову ознаку підприємництва не можна трактувати спрощено, адже в економіці не існує абсолютної свободи. Повна самостійність підприємця означає, що над ним немає інстанції, яка б примушувала робити те і те так-то і тоді-то. Але він зовсім не вільний від ринку, від його строгих вимог [9].

Ще одна характерна ознака підприємництва – практично постійний **господарський ризик** і відповідальність. Необхідно оцінювати діяльність конкурентів, їх стратегію, сферу діяльності. Бізнес вимагає відваги, розумного ризику, але не авантюризму. Для підприємця важливим є правило: одержати прибуток і мати добру ділову репутацію у конкурентів і знайомих.

Особливо важливим у підприємстві є **план-маркетинг**, основними елементами якого є споживачі, товари, канали збуту, ціноутворення, реклама, сервіс, обслуговування після продажу [8].

В економічній літературі часто ототожнюють поняття “підприємництво” і “бізнес”. Тим часом між ними є відмінність: бізнесом можна

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Існує чотири взаємозв'язані функції підприємця:

1. Підприємець бере на себе ініціативу поєднання ресурсів землі, капіталу і праці в єдиний процес виробництва товару чи послуги. Виконуючи роль ініціатора й каталізатора, підприємець одночасно є рушійною силою виробництва і посередником, який зводить докупи інші ресурси для здійснення процесу, який обіцяє стати прибутковою справою (ділом).

2. Підприємець бере на себе важке завдання прийняття основних рішень в процесі бізнесу, і їх оригінальність і творчий характер визначають курс діяльності підприємства.

3. Підприємець – це новатор, особа, яка прагне виробляти на комерційній основі нові продукти, впроваджувати нові виробничі технології та форми організації бізнесу.

4. Підприємець – це людина, що йде на ризик. Це впливає з трьох перших його функцій. У ринковій системі підприємцеві прибуток не гарантований. Винагородою за затрачений ним час, зусилля і здібності можуть стати привабливі прибутки, карою за недостатні знання та підприємливість – збитки і банкрутство.

назвати підприємництво, підприємницьку діяльність, діла, заняття з метою одержання прибутку в певній сфері суспільного виробництва.

Крім того, підприємницька діяльність відноситься як до дрібного, так і до середнього та великого бізнесу. Тому термін “підприємництво” стосується всіх типів підприємств, об'єднань громадян, які займаються діяльністю з метою одержання прибутку.

В останні десятиліття відбувається швидкий

ріст підприємництва в сфері малого бізнесу і швидкий ріст цього сектора економіки, що здебільшого залежить від підприємницьких здібностей.

Підприємець має добре знати юридичний і фінансовий стан, бути добрим організатором і вміти обґрунтувати започаткований бізнес. Питання кадрів, їх профілю і кваліфікації, кількості заробітної плати для утримання персоналу, створення доброго психологічного клімату в

УМОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Самостійність	Ознаки підприємництва	Ініціатива
Відповідальність		Ризик
Динамічність		Мобільність
Активний пошук діяльності		
Наявність майнових прав	Підприємець повинен бути власником виробленого продукту і доходу від його реалізації. Ресурси, які він використовує, можуть бути як власні, так і залучені.	
Певне економічне середовище	Підприємець повинен мати самостійність при: виборі господарської діяльності, визначенні споживачів товарів і постачальників ресурсів, визначенні цін; розпорядженні доходом.	
Певне правове середовище	Підприємець повинен мати правові гарантії з боку держави: юридичний захист прав підприємця, вирішення спірних економічних ситуацій через державний арбітраж; захист свободи конкуренції, захист споживачів від монополізму.	
Повна економічна відповідальність за результати діяльності	Підприємницька діяльність може мати негативні наслідки і призвести до збитковості, суттєвої втрати майна, банкрутства.	
Етика підприємництва	Серед підприємців утверджуються морально-етичні норми: обов'язковість, чесне суперництво, висока культура та освіченість, контактність, вміння спілкуватися з людьми.	
Сучасний підприємець повинен вміти		
Правильно оцінювати структуру ринкових потреб та виявляти ті з них, задоволення яких може принести найбільшу ефективність.		
Максимізувати як свої власні доходи, так і вигоди споживачів.		
Формулювати цілі підприємства та організувати людей на їх досягнення, створюючи для цього необхідні стимули і мотивації.		
Аналізувати структурні фактори підприємства та проводити їх необхідні покращення шляхом купівлі-продажу підприємств або підрозділів.		

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

колективі та виробничій культурі теж входить у сферу умінь і здібностей підприємця.

Підприємницька здібність – це особливий вид людського таланту, особливий людський ресурс, який ми ще називаємо підприємливістю, діловитістю.

Підприємницький тип мислення – це сукупність оригінальних поглядів і підходів до прийняття рішень, які реалізуються в практичній діяльності. Таким чином, підприємець є організатором, дослідником і новатором, який володіє економічними, організаційними і творчими здібностями й уміє добре орієнтуватися у складному і часто мінливому середовищі. Проявити всі ці якості може лише людина в умовах економічної свободи [14].

Підприємництво сприяє прогресивним змінам в економіці, як:

- посиленню конкурентної боротьби на ринку між новим, прогресивним і застарілим в економіці;
- прискоренню темпів економічного розвитку суспільства, тобто створення нових підприємств.

Вибираючи вид підприємницької діяльності, люди керуються своїми здібностями, знаннями, досвідом або можливістю набути такого досвіду.

Напрямки підприємницької діяльності зводяться до наступного:

- **Виробниче підприємництво** – найбільш значущий вид, бо в ньому створюються матеріальні та духовні цінності і матеріальні блага. Цей вид підприємництва охоплює будівництво, транспорт, побутові послуги, інформацію і багато інших галузей [15].

- **Комерційне підприємництво** – торгівля оптова та роздрібна, продаж товарів і послуг згідно з відомою формулою товарного обігу Т-Г-Т. Джерело прибутку для комерсанта – різниця між цінами купівлі та продажу.

- **Фінансове підприємництво** – охоплює грошово-кредитні відносини. Одні суб'єкти залучають вільні кошти населення та юридичних осіб, інші використовують їх у формі кредитів у сфері виробничої та комерційної діяльності як інвестиції. Джерело прибутку – різниця між відсотком, що стягується з позичальника, і відсотком, що виплачується вкладнику.

- **Страхове підприємництво** – передбачає гарантії страхувальнику: компенсацію за певну плату можливого збитку, завданого майну, цінностям, життю. Доход підприємця утворить різниця між сумарними розмірами отриманих страхових внесків і виплачених страхових сум.

- **Посередницька діяльність** – це складова частина інших напрямків підприємницької діяльності. Нерідко посередник лише зводить

виробників і споживачів, продавців і покупців, сприяє здійсненню взаємовигідної угоди, отримуючи за це комісійні.

Мале підприємництво відіграє важливу роль у процесі реалізації основних соціально-економічних завдань м. Дрогобича, посідає значне місце у виробництві внутрішнього валового продукту, виконанні доходної частини державного та місцевого бюджетів, у забезпеченні населення товарами та послугами, створенні нових робочих місць, хоча темпи його розвитку ще не відповідають вимогам часу і потребам господарського комплексу міст [7].

Для прикладу нами вибрано м. Дрогобич в якому функціонує факультет менеджменту і маркетингу і здійснює підготовку менеджерів і маркетологів до підприємницької діяльності починаючи із 2005 року і за цей час розвиток підприємництва в місті Дрогобич наглядно характеризує динаміка кількості зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності, як юридичних, так і фізичних осіб (рис. 1).

За період, що минув розглядається, кількість зареєстрованих суб'єктів бізнесу: юридичних осіб зростає на 8,3%, а фізичних – на 21,1%.

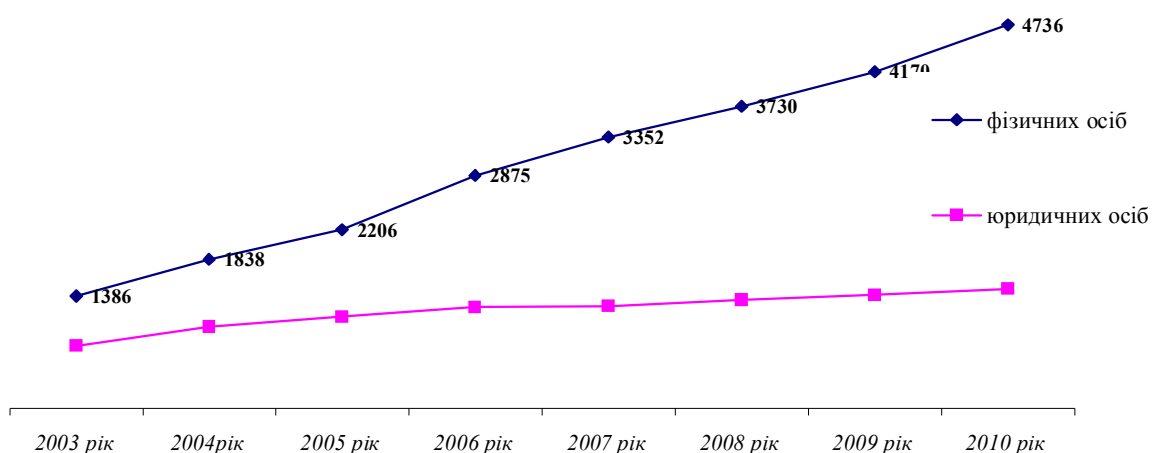
Станом на 01.11.2010 р. у м. Дрогобич зареєстровано 1516 суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб і 5050 – фізичних осіб.

Ці тенденції дають можливість стверджувати, що кількість і ділова активність малих підприємницьких структур зростає.

З табл. 1. бачимо, що кількість малих підприємств у м. Дрогобич зростає в основному за рахунок їх збільшення у сфері промисловості. За досліджуваного періоду утворилося 5 підприємств. На основі аналізу статистичної звітності визначено загальні показники діяльності малих підприємств по м. Дрогобич (табл. 1.)

Мале підприємництво м. Дрогобича посідає значне місце у виконанні доходної частини державного та місцевого бюджетів. Більш істотною стає роль малих підприємств у підвищенні рівня зайнятості працездатного населення. У 2009 році рівень безробіття по місту Дрогобич склав 4,73% проти 7,52% у 2008 р. Серед основних шляхів зменшення безробіття слід назвати стимулювання підприємницької діяльності, впровадження фінансово-кредитної підтримки підприємницьких структур, створення робочих місць для працевлаштування, призупинення вивільнення працівників. Необхідно відзначити, що в 2009 році на об'єктах малого підприємництва створено 172 додаткових робочих місць, або 37% усіх новостворених додаткових

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

**Рис. 1. Динаміка кількості зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності
(станом на початок року) за 2003 – 2010 рр. у м. Дрогобичі**

Таблиця 1.

Показники діяльності малих підприємств по м. Дрогобичу за 2008 – 2010 роки

Показник	Одиниця виміру	2008 р.	2010 р.
Малі підприємства – всього	Одиниць	461	470
Середньо спискова чисельність працюючих	тис. чол.	4,8	4,85
виручка від реалізації продукції	млн. грн.	111,6	113,0
В т. числі по галузях:			
У промисловості	одиниць	85	90
Середньо спискова чисельність працюючих	тис. чол.	1,3	1,4
виручка від реалізації продукції	млн. грн.	15,7	16,2
У сільському господарстві	одиниць	-	-
кількість працюючих	тис. чол.		
обсяг виробленої продукції	млн. грн.		
У будівництві	одиниць	38	38
Середньо спискова чисельність працюючих	тис. чол.	0,5	0,5
вартість робіт, виконаних власними силами	млн. грн.	5,6	5,6
У роздрібній торгівлі	одиниць	125	125
Середньо спискова чисельність працюючих	тис. чол.	1,1	1,1
обсяг товарообороту	млн. грн.	30,7	31,0
У громадському харчуванні	одиниць	31	31
Середньо спискова чисельність працюючих	тис. чол.	0,4	0,4
обсяг товарообороту	млн. грн.	4,0	4,1
У побутовому обслуговуванні	одиниць	32	32
Середньо спискова чисельність працюючих	тис. чол.	0,3	0,3
обсяг товарообороту	млн. грн.	2,1	2,1
у формі не враховано кількість підприємств транспорту, освіти, охорони здоров'я, операції з нерухомістю, оптова торгівля, торгівля транспортними засобами, послуги з ремонту тощо			

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Таблиця 2.

Динаміка розвитку малого підприємництва у м. Дрогобичі за 2000 – 2009 роки

Показники	2000 р.	2006 р.	2007 р. (очік.)	2008 р. (проект)	2009 р. (проект)
1	2	3	4	5	6
Кількість зареєстрованих малих підприємств, одн.	875	931	990	1050	1300
Кількість малих підприємств, що звітувалися, одн.	512	461	450	440	430
Кількість малих підприємств, що випускали продукцію та надавали послуги, одн.	466	430	430	435	440
Кількість фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, одн.	3062	3567	4010	4600	5200
Загальна кількість суб'єктів підприємницької діяльності, одн.	3574	4028	4460	5040	5630
Кількість малих підприємств на 10000 населення, одн.	50	46	45	44	44
Середньорічна чисельність працівників на малих підприємствах, осіб	5535	4811	4730	4750	4800
Середньомісячна заробітна плата працівників, грн.	137,77	169,61	203,13	209	220
Обсяг виробленої продукції на малих підприємствах, тис. грн.	43949	41470	41700	42200	42500
Обсяг виробленої продукції на малих підприємствах на одного працюючого, тис. грн.	7,9	8,6	8,8	8,9	9,0
Сума надходжень єдиного податку, тис грн., всього:	2099,0	3531,3	3660,0	3754	3880
в т.ч. юридичних осіб	1474,1	2214,193	2232	2254	2280
в т.ч. фізичних осіб	624,9	1317,137	1428,2	1500	1600

робочих місць за рахунок усіх джерел фінансування, крім того, фізичними особами – 126 робочих місць. Цей процес триває, і впродовж 2010 року, зокрема створено 110 додаткових робочих місць у структурі малих підприємств та 135 робочих місць фізичними особами.

Важливими умовами подальшого розвитку малого підприємництва в місті Дрогобичі є впорядкування нормативного регулювання підприємницької діяльності, фінансово-кредитна та інвестиційна підтримки, ресурсне та інформаційне забезпечення, подальше формування інфраструктури.

Головним пріоритетом у діяльності щодо підприємництва є проведення єдиної державної регуляторної політики. Оптимальне нормативне регулювання підприємницької діяльності передбачає усунення правових, економічних та адміністративних перешкод у реалізації права на підприємницьку діяльність.

Особливо актуальним для суб'єктів

підприємництва є проблема кредитування. Суб'єкти підприємництва часто неспроможні надати ліквідне майно в заставу чи виплатити великі проценти за банківський кредит. В результаті чого малі підприємства залишаються без належної фінансової підтримки, що стримує їхній подальший розвиток [19].

Досягнення програмної мети потребує нарощування внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ресурсів, удосконалення інвестиційних джерел та оптимізації напрямків їх вкладення, а також об'єднання фінансових можливостей всіх джерел підтримки підприємництва, створивши оптимальний механізм ефективного цільового використання фінансових та інвестиційних ресурсів [4].

При чому основним завданням Фонду підтримки підприємництва є пряма фінансова підтримка конкретних бізнес-планів, інвестиційних проектів суб'єктів підприємництва, які працюють

ВИДИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

у пріоритетних напрямках, здатні організувати нові робочі місця, освоїти виробництво конкурентоспроможної продукції, тобто спрямовані на досягнення значного соціально-економічного ефекту. Цільові показники Програми представлені в наведеній нижче табл. 2.

За умов невпинного розвитку науково-технічного прогресу все більшої ваги набуває проблема інформаційного забезпечення суб'єктів підприємницької діяльності. Подальше формування інфраструктури підприємництва потребує збільшення обсягу інформаційних послуг, які надаються суб'єктам підприємницької діяльності [5].

Висновки. Отже, на нашу думку, з метою удосконалення інфраструктури підтримки підприємництва слід активізувати роботу Дорадчих рад з питань малого та середнього підприємництва при виконанні міських та районних рад, основними завданнями яких є відстоювати інтереси підприємництва міст районів, сільських місцевостей, які набирають все ширшого розвитку не тільки фермерського господарства, тут слід віднести зелений туризм, розвиток рекреаційно-туристичної індустрії в Карпатському регіоні, приймати активну участь у розробці та обговоренні проектів нормативних актів щодо розвитку підприємництва, а також вдосконалити механізми взаємодії органів державної влади з Дорадчою радою з питань малого та середнього підприємництва на принципах соціального партнерства і “зворотного зв'язку” між підприємцями та владою на всіх рівнях державного управління.

Поряд з тим, виявлено, що існує об'єктивна потреба в науково-освітньому забезпеченні – удосконаленні менеджменту та підвищення кваліфікації кадрів у сфері підприємництва, навчання незайнятого населення основам підприємницької діяльності, економіки, маркетингу та інших економічних дисциплін, які вивчаються в даний час на факультетах менеджменту і маркетингу і такий напрям повинен бути в кожному окремому регіоні і всебічно підтримуватися державними органами влади та прийнятий Закон України на Верховній Раді “Про розвиток освіти у галузі маркетингу та підприємництва”. Молода людина випускник ВНЗ де б не працював знання із підприємництва завжди знадобляться у трудовій діяльності.

1. Закон України “Про підприємство”// Галицькі контракти. – 1998. – №8. – С. 129 – 159.

2. Варналій З.С., Сизоненко В.О. Основи підприємницької діяльності. Підручник для учнів 10 – 11 кл. /З.С. Варналій, В.О. Сизоненко. – К.: Знання України. – 2004. – 404 с.

3. Вачевський М.В., Мадзігон В.М. Основи економіки. Навчальний посібник для учнів ліцеїв, коледжів, гімназій та загальноосвітніх шкіл 10 – 11 – 12 класів. /М. Вачевський, В. Мадзігон. – К.: Педагогічна думка. – 2007. – 612 с.

4. Виноградська А. Розвиток малого підприємництва/ Економіка України. – 1999. – №2. – С. 36.

5. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку/За ред. Гесця. – К.: – 2003. – С. 943 – 952.

6. Гальчинський А.С., Єценко П.С., Палкін Ю.І. Основи економічних знань. – К.: Вища школа. – 1998. – 544 с.

7. Давимука С.А. Теоретико-методологічні аспекти приватизації і механізми її реалізації в Україні/ С. Давимука. Львів.: Інститут регіональних досліджень НАН України. – 1998. – 399 с.

8. Єрмошенко М.М. Маркетинговий менеджмент/ М. Єрмошенко. – К.: НАУ. – 2001. – 204 с.

9. Ковальчук В.М. Основи ринкової економіки. Підручник для середніх шкіл та професійних училищ./ Ковальчук В.М. – Тернопіль. 1992. – 190 с.

10. Кваснюк Б. Підтримка малого підприємництва – справа державна //Б. Кваснюк/ Економіка України. – 1997. – №7. – С. 92.

11. Левін П.Б. Основи економіки: підр. для 10 – 12 кл. проф. рівня загальноосв. навч. закл.// П. Левін/ – К.: Педагогічна думка, 2009. – 328 с.

12. Левківський К.М. Збірник нормативних актів щодо Болонського процесу. – К.: ПТЗО МОН України, 2008. – 120 с.

13. Михасюк І.Р., Бернацький І.М. Українське підприємство в умовах глобалізації/ І. Михасюк, І. Бернацький. – Львів. Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 56 с.

14. Маниліч М.І., Губатюк І.В. Основи ринкового механізму господарювання. Навчальний посібник/М. Маниліч, І. Губатюк. – К.: 1992. – 174 с.

15. Мадзігон В.М. Продуктивна педагогіка. Монографія. –К.: Вересень. – 2004. –324 с.

16. Мадзігон В.В. Сутність суспільного виробництва у підприємницькій діяльності, як основи розвитку людського співжиття. //Віктор Мадзігон / Молодь і ринок. – 2011. – №6(77). – С. 26 – 31.

17. Мадзігон В.В. Проблеми оптимізаційного розвитку підприємництва в Україні на сучасному етапі.// Віктор Мадзігон/ Молодь і ринок. – 2011. – №7(78). – С. 23 – 27.

18. Мочерний С.В. Основи економічної теорії. – К.: Академія. – 1997. – 464 с.

19. Плоткін Я.Д., Дубодєлова А.В. Підприємство про підприємство. Зарубіжний досвід.//Плоткін Я.Д., Дубодєлова А.В. – Львів, “Вільна Україна”, –1993. – 142 с.

Стаття надійшла до редакції 10.08.2011